

Sygn. akt: III AUa 1389/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska (spr.)

SSA Mirosław Godlewski

Protokolant: sekr. sądowy Aleksandra Słota

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2013 r. w Łodzi

sprawy **W. B.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego - Oddziałowi Regionalnemu w Ł. P. Terenowej w T.**

o wysokość emerytury,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 4 lipca 2012 r., sygn. akt: VIII U 1617/12;

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 1389/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 lutego 2012 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – Oddział Regionalny w Ł., Placówka Terenowa w T. odmówił W. B. prawa do wypłaty w zbiegu emerytury rolniczej z emeryturą z innego ubezpieczenia społecznego. Jako podstawę prawną swojej decyzji organ rentowy wskazał art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.).

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca domagał się jej zmiany, a co za tym idzie, przyznania prawa do wypłaty w zbiegu świadczeń z KRUS oraz z ZUS.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania, wywodząc jednocześnie, że zaskarżona decyzja została wydana w oparciu o obowiązujące prawo. Ponieważ emerytura rolnicza jest dla ubezpieczonego korzystniejsza kwotowo niż emerytura pracownicza, będzie ona wypłacana uprawnionemu.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 4 lipca 2012 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w następującym stanie faktycznym i jego prawnej ocenie:

W. B., urodzony (...), przekazał wraz z żoną w dniu 3 października 2000 r., na podstawie umowy darowizny sporządzonej w formie aktu notarialnego, gospodarstwo rolne córce M. D. (1) i zięciowi M. D. (2). W dniu 20 października 2000 r. W. B. złożył do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – Oddziału Regionalnego w Ż. wnioski o emeryturę rolniczą, które to świadczenie zostało mu przyznane na mocy decyzji organu rentowego z dnia 8 grudnia 2000 r., poczynając od 3 października 2000 r. Od dnia 1 marca 2011 r. wysokość miesięcznej emerytury rolniczej została ustalona na kwotę 997,60 zł.

W dniu 27 października 2011 r. W. B. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Oddziału w T. wniosek o emeryturę pracowniczą, która została przyznana ubezpieczonemu na podstawie decyzji ZUS z dnia 10 lutego 2012 r., od 1 października 2011 r., w wysokości 601,23 zł brutto.

W dniu 29 lutego 2012 r. wpłynęło do pozwanej Kasy pismo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Oddziału w T. z 27 lutego 2012 r., w którym ten ostatni wystąpił o zajęcie stanowiska w kwestii prawa wnioskodawcy do wypłaty w zbiegu dwóch świadczeń, tj. emerytury rolniczej z emeryturą pracowniczą. W odpowiedzi na powyższe pismo, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – Oddział Regionalny w Ł., Placówka Terenowa w T. wydał w dniu 29 lutego 2012 r. zaskarżoną decyzję, odmawiając odwołującemu się prawa do wypłaty świadczeń w zbiegu, kontynuując jednocześnie wypłatę korzystniejszej kwotowo renty rolniczej.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, że odwołanie ubezpieczonego nie jest zasadne, a tym samym podlega w całości oddaleniu. W ocenie Sądu, obowiązujące przepisy nie pozwalają na wypłatę emerytury (renty) rolniczej, przyznanej na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników obowiązujących od dnia 1 stycznia 1999 r., ze świadczeniem emerytalno – rentowym z innego ubezpieczenia społecznego, a zatem również z emeryturą pracowniczą. W sprawie znajduje bowiem zastosowanie art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.), powoływanej dalej jako „ustawa o u.s.r.”, przewidujący w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przysługującej na podstawie tej ustawy z emeryturą lub rentą z innego ubezpieczenia społecznego – wypłatę jednego wybranego świadczenia.

Sąd wywiódł nadto, że historycznie rzecz ujmując, ustawy rolne, które obowiązywały do dnia 31 grudnia 1990 r. – w przypadku zbiegu prawa do emerytury rolniczej i emerytury pracowniczej – dawały możliwość wypłaty wybranego świadczenia z jednego tytułu w pełnej wysokości oraz połowy świadczenia z drugiego tytułu. Od dnia 1 stycznia 1991 r., z mocy ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku rolnym (Dz.U. Nr 10, poz. 53), dokonano nowelizacji ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. w ten sposób, że jako generalną zasadę wprowadzono pobieranie jednego świadczenia. Zniesiono wówczas nie tylko możliwość pobierania świadczeń zbiegowych, ale także obowiązek podwójnego ubezpieczenia dla rolników, tj. dla tzw. „dwuzawodowców”, którzy łączyli pracę w gospodarstwie rolnym z zatrudnieniem w innym zawodzie. W ustawie z 1989 r. wprowadzono jednak przepis, który był interpretowany jako gwarancja pobierania na dotychczasowych zasadach świadczeń, do których prawo ustalono przed dniem 1 stycznia 1989 r. (art. 4 ust. 1), oraz świadczeń ustalonych po tym dniu osobom, które do dnia wejścia w życie ustawy podlegały podwójnemu ubezpieczeniu i które przekazały gospodarstwo rolne do dnia 31 grudnia 1989 r. (art. 4 ust. 2). Kolejna nowelizacja przepisów, wprowadzona przez ustawę z dnia 24 lutego 1990 r. o niektórych warunkach funkcjonowania ubezpieczenia społecznego rolników i członków ich rodzin (Dz.U. Nr 14, poz. 90), przedłużyła - na mocy art. 8 ust. 3 – możliwość wypłaty świadczeń rolniczych w zbiegu, ale pod warunkiem, że wniosek o świadczenie rolnicze został zgłoszony do dnia 30 czerwca 1990 r., a gospodarstwo przekazane do dnia 31 grudnia 1990 r. Terminy te nie były już przedłużane. Uprawnienie do pobierania w zbiegu emerytury rolniczej i emerytury pracowniczej pozostało więc w systemie w ramach ochrony praw nabytych, stanowi wyjątek od zasady wypłaty tylko jednego świadczenia, która znalazła uregulowanie w aktualnie obowiązującym przepisie art. 33 ust. 2 ustawy o u.s.r.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, Sąd Okręgowy uznał, że zasadnie przyjął pozwany organ rentowy, iż do wnioskodawcy ma zastosowanie przepis art. 33 ust. 2 ustawy o u.s.r. Skoro wnioskodawca

przekazał gospodarstwo rolne dopiero w dniu 3 października 2000 r., a następnie na podstawie złożonego do KRUS w dniu 20 października 2000 r. wniosku nabył od 3 października 2000 r. prawo do emerytury rolniczej, żadna z wyżej opisanych sytuacji, w których przysługiwałoby prawo do zbiegu świadczeń, nie ma zastosowania do odwołującego się.

Zdaniem Sądu orzekającego, nie ma do wnioskodawcy zastosowania przepis art. 107 ust. 1 ustawy o u.s.r., zgodnie z którym do zbiegu prawa do emerytury lub renty z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego stosuje się przepisy dotychczasowe. Przepis ten nie otwiera możliwości wypłaty w zbiegu świadczeń nieistniejących w dniu jego wejścia w życie, tj. w dniu 1 stycznia 1991 r. Przepis art. 107 jest przepisem przejściowym, ze swej istoty nie odnosi się do kwestii regulowanych ustawą, reguluje wyłącznie stany faktyczne lub prawne przez nią „zastane”. Z przepisu tego wynika jedynie, że prawo do zbiegu świadczeń zachowują osoby, które mają już ustalone prawo do dwóch świadczeń, tj. do świadczenia rolniczego i do świadczenia z ubezpieczenia pozarolniczego. Prawo do wypłaty świadczeń zbiegowych zachowują więc te osoby, które już pobierały świadczenia w zbiegu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji swojego wyroku.

Wyrok ten zaskarżył w całości apelacją W. B., który zarzucił orzeczeniu:

- naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników;
- niezastosowanie przepisu art. 107 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, dającego uprawnienie do pobierania świadczeń emerytalnych w zbiegu;
- niezastosowanie art. 25 ust. 2a pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, zgodnie z którym do liczby lat podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu dolicza się również lata podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu przed dniem 1 stycznia 1999 r. oraz podlegania zaopatrzeniu emerytalnemu przypadającemu po tej dacie.

Wskazując na opisane wyżej naruszenia, strona apelująca wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie obowiązku wypłacania dwóch emerytur w zbiegu;
- alternatywnie o uwzględnienie powództwa w ten sposób, że zmieniony zostanie wyrok i zasądzona emerytura od pozwanego w wysokości, która będzie uwzględniała okres pracy poza rolnictwem, o którym mowa w decyzji ZUS z dnia 10 lutego 2012 r.;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych;
- rozpoznanie apelacji na rozprawie.

W uzasadnieniu apelujący podał w szczególności, że Sąd Okręgowy dokonał niewłaściwej wykładni przepisu art. 107 ustawy o u.s.r. Zdaniem skarżącego, w świetle tego przepisu zachował on prawo do pobierania dwóch świadczeń, gdyż podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników przed wejściem w życie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o u.s.r., a więc w okresie, gdy obowiązujące prawo przewidywało zbieg świadczeń. Przepis ten należy interpretować zgodnie z konstytucyjną zasadą ochrony praw nabytych, a tym samym przyjąć, że odwołujący się ma prawo do wypłaty emerytury rolniczej wraz z emeryturą pracowniczą.

W. B. podał nadto, że podstawowym celem wniesionego przez niego odwołania było uzyskanie wyższego świadczenia, niezależnie od faktu, czy będzie to świadczenie wypłacane w zbiegu, czy wysokość emerytury rolniczej zostanie

zwaloryzowana poprzez uwzględnienie lat pracy poza rolnictwem, o których mowa w decyzji ZUS z dnia 20 lutego 2012 r. Zdaniem apelującego, ma do niego bowiem zastosowanie przepis art. 25 ust. 2a pkt 1 ustawy o u.s.r., który został całkowicie pominięty w rozważaniach Sądu pierwszej instancji. Takie żądanie nie stanowi wyjścia poza zakres żądania zgłoszonego w postępowaniu odwoławczym, bowiem ubezpieczony wnosił o zmianę wysokości emerytury. Sąd orzekający skoncentrował się wyłącznie na uprawnieniu skarżącego do pobierania świadczeń w zbiegu, pomijając kwestię zastosowania art. 25 ust. 2a pkt 1 ustawy o u.s.r.

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik W. B. – adwokat J. R. (1) podtrzymała wniesioną apelację w całości, zaś pełnomocnik organu rentowego – adwokat J. R. (2) wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawa.

W pierwszej kolejności należy podnieść, że przedmiotem postępowania odwoławczego w przedmiotowej sprawie była materia objęta treścią decyzji organu rentowego z dnia 29 lutego 2012 r. Treść tej decyzji wyznaczyła przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia Sądu pierwszej instancji, co wynika z przepisu art. 477⁹ k.p.c.

Słusznie wywiódł Sąd Okręgowy, że skoro kwestionowana przez W. B. decyzja z dnia 29 lutego 2012 r. dotyczyła wyłącznie uprawnień wnioskodawcy do świadczenia w zbiegu, tj. do wypłaty emerytury rolniczej z emeryturą pracowniczą, przedmiotem zainteresowań tego Sądu winna być jedynie ta kwestia, a nie ustalanie na nowo wysokości świadczenia rolnego poprzez chociażby zaliczanie okresów pracy poza rolnictwem. W tej sytuacji nie jest uprawniony zarzut apelacji naruszenia przepisu art. 25 ust. 2a pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz.U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291 ze zm.), który to przepis nie stanowił i nie mógł stanowić podstawy prawnej przedmiotowej decyzji.

Kwestią sporną w rozpatrywanej sprawie, co zostało już podniesione, było to, czy odwołujący się ma prawo do wypłaty w zbiegu dwóch świadczeń, tj. emerytury rolniczej oraz emerytury pracowniczej. Zadanie uznał Sąd Okręgowy, że skarżącemu nie służy prawo do zbiegu świadczeń, wobec treści przepisu art. 33 ust. 2 ustawy o u.s.r., zgodnie z którym to przepisem, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przysługującej na podstawie ustawy z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego, uprawnionemu wypłaca się jedno wybrane przez niego świadczenie, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4.

Sąd pierwszej instancji dokonał trafnej wykładni powyższego przepisu, który prawidłowo zastosował w ustalonym przez siebie stanie faktycznym sprawy. Sąd Apelacyjny uznał za niecelowe powtarzanie całej argumentacji przytoczonej w treści zaskarżonego wyroku, przyjmując ustalenia faktyczne oraz ocenę prawną sprawy dokonaną przez Sąd Okręgowy za własne.

Nie można zgodzić się również ze stroną apelującą, iż Sąd orzekający dokonał naruszenia prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 107 ustawy o u.s.r. Podobnie jak w przypadku art. 33 ust. 2 ustawy o u.s.r., Sąd Okręgowy w sposób właściwy dokonał wykładni tego przepisu, dochodząc do trafnego wniosku, iż nie ma on zastosowania do wnioskodawcy. Sąd Apelacyjny podziela w pełni argumentację Sądu orzekającego w tym zakresie, a w szczególności stwierdzenie, że przepis ten ma charakter przepisu przejściowego, ze swej istoty nie odnosi się do kwestii regulowanych ustawą o u.s.r. Przepis przewiduje, że prawo do zbiegu świadczeń zachowują osoby, które w dniu wejścia w życie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, tj. w dniu 1 stycznia 1991 r., miały ustalone prawo do dwóch świadczeń: do rolniczego i świadczenie z ubezpieczenia pozarolniczego. Prawo do zbiegu zachowały osoby, które już pobierały świadczenia w zbiegu. Sytuacja taka nie dotyczy W. B., który uzyskał prawo do emerytury rolniczej już pod rządami ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, która nie przewiduje zbiegu świadczeń. Nie można zgodzić się ze skarżącym, że sam fakt podlegania przez niego przepisom ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin jest przesądzający o prawie do zbiegu świadczeń. Takie rozumowanie nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach i nie może podważyć trafności rozstrzygnięcia w przedmiotowej

sprawie. Skoro skarżący nie miał prawa do zbiegu świadczeń przez wejściem w życie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, to nie można mówić, że utracił to prawo. Nie doszło więc w jego przypadku do naruszenia konstytucyjnej zasady ochrony praw nabytych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny w Łodzi z mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako pozbawioną uzasadnionych podstaw.